

Versterking van doorgaande lijn van ondersteuning 18-/18+ bij jongeren die uitstromen uit jeugdhulp met verblijf en hiermee dak- en thuisloosheid voorkomen wordt

Aanleiding: Halsema Corona-impactrapport vraagt extra aandacht voor 18-/18+ en jongerendakloosheid

De impact van de Coronacrisis is het grootst bij de meest kwetsbare groepen; o.a. is dat het geval bij (dreigend) dak- en thuisloze jongeren. Het Halsema rapport heeft (o.a.) aanleiding gegeven om een impuls te geven aan verbeterde doorlopende zorglijnen bij het 18e jaar voor jongeren die de Jeugdzorg verlaten. Er zal bij tenminste 2 pilotgemeenten (tevens actieprogramma pilotgemeenten én onderdeel van de gebiedsgerichte aanpak van BZK) gewerkt worden aan de uitstroom van hun jongeren uit residentiële zorg met als doel deze jongeren te begeleiden totdat zij op eigen benen kunnen staan.

Het probleem

Dertig procent van de jongeren die uit de Jeugdwet stroomt omdat ze 18 worden, verliezen we uit beeld. Voor veel van de jongeren die uit jeugdzorg uitstromen, is de overgang na het 18^e jaar veel te groot. Hoewel voor de wet volwassen, zijn deze jongeren dat nog niet. Zij zijn er erg bij gebaat als er een vorm van zorg en ondersteuning blijft. Het belang om deze jongeren met goede begeleiding naar het op eigen benen staan te leiden, is goed; bekend is dat ruim 60% van de jongeren die dak- en thuisloosheid een verleden heeft met jeugdzorg. Ook kunnen schulden voorkomen worden alsook de uitval van opleiding en werk.

Gemeenten en aanbieders hebben vaak (nog) geen doorlopende passende ondersteuning voor deze jongeren. Tegelijkertijd dient er op meerdere leefgebieden zaken geregeld te zijn om deze jongeren een stabiele basis te geven: de zogenaamde Big 5 (school/werk, inkomen/schulden, wonen, welzijn/zorg en support). Integrale ondersteuning voor jongeren in een kwetsbare positie komt echter nog onvoldoende goed van de grond. In de praktijk zijn er al wel goede voorbeelden, maar moet het voorbij de pilotfase en dat blijkt moeilijk.

Mogelijkheden voor een 'versnelling' ter verbetering van de overgang 18-/18+

Aan het Actieprogramma dak- en thuisloze jongeren nemen 14 pilotgemeenten deel. Hier wordt gewerkt aan het creëren van structurele oplossingen en doorbraken voor de groep (dreigende) dak- en thuisloze jongeren. Daarnaast hebben 15 gemeenten die actief binnen de gebiedsgerichte aanpak n.a.v. de Coronacrisis alarm geslagen, omdat kwetsbare wijken door de crisis extra hard getroffen worden.

Het voorstel is om met 2 gemeenten, die zowel pilotgemeente zijn van het Actieprogramma als deel uitmaken van de gebiedsgerichte aanpak, te starten en te werken aan de verbeterde uitstroom van hun jongeren uit residentiële jeugdzorg. Doel is deze jongeren een eerlijke kans te bieden zich naar vermogen te ontplooiën en deel te nemen aan de maatschappij. Middel om daar te komen is een integrale, persoonsgerichte aanpak op de 5 essentiële leefdomeinen. Een jongere wordt niet eerder losgelaten voordat zeker is gesteld dat hij stevig staat op de volgende zaken: support/ informeel steunnetwerk, wonen, zorg en ondersteuning, financiën, zinvolle daginvulling (school/werk of anderszins).

De jongeren die uitstromen zijn en blijven in beeld, er is 1 regiehouder en 1 integraal toekomstplan. De regiehouder (binnen het actieprogramma de jongerenregisseur genoemd) houdt overzicht en neemt regie bij de realisatie van het plan. De 14 pilotgemeenten werken al aan meer integraliteit op alle leefgebieden en aan de invulling van de rol van iemand binnen de gemeente die regie voert om de doelen uit het toekomstplan van de jongere ten uitvoer te brengen.

Wat zijn de dilemma's

Voordat een stabiele basis op orde is, moet er veel geregeld zijn. Gemeenten en partners, waaronder jeugdhulpinstellingen, aanbieders Wmo, GGZ, woningcorporaties, jongerenloketten werk en inkomen, RMC en welzijnspartijen zoals jongerenwerk moeten samenwerken in het in beeld brengen van jongeren in een kwetsbare positie, met hen in gesprek gaan en hen begeleiden bij het regelen wat er nodig is. Vragen als: waar gaat de jongere wonen? Hoe kan een jongere zijn bestaande mentor houden of een nieuwe krijgen? Hoe wordt in inkomen voorzien? Het oplossen van deze vraagstukken dient te worden vastgelegd in het toekomstplan. Dit plan is van de jongere

zelf. De integrale uitvoering van het plan blijkt nu in de praktijk zeer weerbarstig. Hier speelt een regievraagstuk en het bewerkstelligen van de acties uit het (toekomst)plan.

Wat is hiervoor nodig?

Nodig is de nauwe betrokkenheid en medewerking van intramurale jeugdaanbieders onder andere door het aanstellen van een duidelijk aanspreekpunt die kan meedenken en verantwoordelijkheid neemt over de 18-jaargrens heen om de eerder genoemde Big 5 met de jongeren op te pakken. De gemeente stelt ook één iemand aan die alle leefdomeinen kan overzien en het mandaat heeft om de zaken ook te regelen in afstemming met de jongere, de regiehouder en de betreffende gemeentelijke diensten. Het Rijk kan hierin samen met VNG een verbindende en trekkende rol vervullen, zodat de versnelling ook daadwerkelijk op gang gebracht wordt.

Vastleggen en verspreiding van resultaten en impact

De resultaten en geleerde lessen die worden geboekt, worden gevolgd en vastgelegd. Werkzame en niet-werkzame elementen in de aanpak dienen te worden gedeeld. Daarnaast is inzicht in investering en opbrengsten van belang (onderzoek), alsook het bewerkstelligen van de beweging van pilotfase naar structurele oplossingen. Het Rijk zal hierin samen met het Nji het voortouw nemen.

Wie zijn hiervoor nodig?

- Jongeren waarvan bekend is dat zij jeugdzorg met verblijf gaan verlaten en die geen sterk steunnetwerk hebben.
- Enthousiaste en betrokken gemeenten (minimaal 2) die zich hier hard voor gaan maken en de benodigde 18-/18+ inzet (casusregie) bij de gemeente;
- Betrokken aanbieder van residentiële jeugdhulp die aanspreekpunten aanstelt die met de jongere vertegenwoordigt, meedenkt, het plan met de jongere opstelt, meegaat naar afspraken om de doelen uit het plan realiseerbaar te maken (o.a. Wmo, werk en inkomen, onderwijs);
- Betrokkenheid van de (informele) mentor van de jongere.
- NJI voor borging van de kennis, monitoring en het vastleggen van werkzame elementen.
- Expex, jongerenpanel van het Actieprogramma en andere (lokaal georganiseerde) jongeren met ervaringskennis.
- VNG netwerk 16-27 voor breed delen van ervaringen en kennis/leernetwerken organiseren.

Planning

Juli – sept 2020:

- Co-creatie VWS, andere relevante departementen, gemeenten, VNG, NJI, aanbieders om de aanpak verder te ontwikkelen en afspraken te maken over de aanpak en het vervolg.

September-oktober 2020:

- Ontwikkelen en uitdenken aanpak op persoonsniveau; in beeld brengen jongeren, maken van profielen of categorieën, afspraken over regie, toekomstplan, passend aanbod, met stakeholders.
- Kick-off(s) organiseren met deelnemende partijen en ketenpartners om nader in te zoomen op de doelgroep(en) en te behalen resultaten, looptijd, monitoring en evaluatie, e.d.